Visie spelen op Ameland

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Ameland 4
3. Spelen op Ameland 5
4. Classificatie speelplaatsen 6
5. Trends & ontwikkelingen 8
6. Het kader: uitgangspunten spelen 9
7. Visie: spelen op Ameland 10
8. Conclusies & aanbevelingen 14

Bijlage: Participatie Kinderen 16

Leeswijzer

De Visie spelen op Ameland is opgebouwd in twee delen. Na de inleiding, hoofdstuk 1, wordt het kader benoemd. Het kader bestaat uit een korte analyse van Ameland (hoofdstuk 2) en het spelen op Ameland (hoofdstuk 3). Daarna wordt een classificatie voor speelspeelplaatsen (hoofdstuk 4 gegeven) en een overzicht van relevante trends en ontwikkelingen (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 worden de uitganspunten van het kader benoemd. Nadat het kader en de uitganspunten zijn benoemd wordt in hoofdstuk 7 de visie geschetst. Ten slotte worden in hoofdstuk 8 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Kinderen bereiden zich spelenderwijs voor op de toekomst. Al spelend kunnen ze zich sociaal, motorisch en cognitief ontwikkelen. Door meer vrijheid, groen en ruimte kunnen kinderen langer spelen, waardoor ze gelukkiger zijn.

Een speel- en beweegvriendelijke omgeving draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de woonomgeving. Spelen geeft ruimte voor ontmoeting en daagt uit tot gezond bewegen.

Binnen de gemeente Ameland zijn er diverse speelplaatsen in de vier dorpen en een drietal grotere speelplaatsen, namelijk het Speelbos en De Aanleg in Hollum en De Vleijen in Nes. De verschillende speelplaatsen worden dagelijks bezocht, door zowel Amelanders als toeristen. Tot op heden ontbrak het de gemeente aan een heldere en eiland brede visie die houvast geeft aan de ontwikkeling van de speelvoorzieningen op Ameland. Voorliggende visie voorziet hierin.

Deze visie geeft richting aan de ontwikkeling van speelvoorzieningen en is een kader waarbinnen de speelplaatsen en -voorzieningen op Ameland zich kunnen ontwikkelen. Voor de diverse typen speelvoorzieningen wordt de voorgenomen ontwikkelingsrichting geschetst. Dit biedt houvast voor het eventueel realiseren van nieuwe voorzieningen (bijvoorbeeld bij nieuwe woningbouw) en geeft een duidelijke koers voor bestaande voorzieningen, zodat er een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod aan speelvoorzieningen ontstaat en blijft bestaan.

1.2 Methode

Voorliggende visie is opgesteld op basis van een analyse van het eiland (demografie en beleid), het huidige aanbod speelvoorzieningen en relevante trends en ontwikkelingen. Dit is gedaan door het opstellen van diverse SWOT analyses (sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen). Deze analyses brengen overzichtelijk de huidige situatie in beeld (sterktes en zwaktes) en de mogelijke toekomstige situatie (kansen en bedreigingen).

Naast de inhoudelijke analyses van het eiland en de speelvoorzieningen is door participatie input opgehaald over wat de eilanders belangrijk vinden bij de ontwikkeling van de speelvoorzieningen. Dit is op twee manieren gedaan:

- Kinderparticipatie: we hebben door middel van lessen op twee basisscholen opgehaald hoe de gebruikers (de kinderen) willen dat het spelen zich ontwikkelt (zie bijlage)
- Belangenorganisaties: we hebben opgehaald wat diverse belangenorganisaties op het eiland belangrijk vinden. Het gaat om de Dorpsbelangen (Nes, Buren, Ballum en Hollum); Staatsbosbeheer en Stichting Amelander Musea.

1.3 Definitie speelvoorziening en speelplaats

In deze visie worden de termen speelvoorziening en speelplaats gebruikt. Onder speelvoorzieningen verstaan we de voorzieningen die het spelen mogelijk maken, zoals een schommel of een wip. Een speelplaats is een zelfstandig afgebakende ruimte met een relatief forse oppervlakte. Een speelvoorziening kan zonder een speelplaats bestaan.

Gemeente Ameland

2. Ameland

Ameland is een unieke gemeente met trotse inwoners. Het eiland kenmerkt zich door natuurwaarden, cultuurhistorie en rust. De circa 3.700 inwoners wonen hoofdzakelijk in de vier dorpen Hollum, Ballum, Nes en Buren. De polders ten zuiden van de dorpen zijn voornamelijk bestemd voor de landbouw. De duinen en stranden ten noorden van de dorpen zijn voornamelijk in gebruik voor recreatie. Recreatie is erg belangrijk voor het eiland. Het eiland heeft per jaar circa 600.000 bezoekers. Deze bezoekers zijn een belangrijke pijler van de eilander economie.

2.1 Toerisme

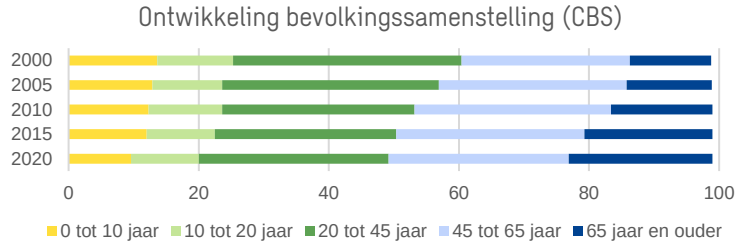
Toerisme is de economische pijler van Ameland. De afgelopen jaren is er een steeds snellere verandering en groei van het toerisme. Bewoners en bedrijven maken zich steeds meer zorgen om de huidige ontwikkelingen. Want welke invloed heeft toerisme op de leefomgeving? Voel ik me straks nog wel thuis op het eiland en wat zijn de gevolgen voor de natuur en de leefomgeving?

Daarnaast is het toerisme van belang voor andere beleidsthema's, omdat er altijd een link met toerisme bestaat. Voor de speelvoorzieningen op het eiland geldt dat ze primair gericht zijn op de vraag van de bewoners zelf. De grote, bovenlokale, speelvoorzieningen hebben daarnaast ook een waarde als toeristische bestemming, maar ook gericht op het voorzien in de behoefte van de eigen inwoners.

2.2 Demografie

Het aantal inwoners van Ameland is de afgelopen jaren toegenomen. De groei zit voornamelijk in het aantal ouderen (65+). Het relatieve aantal kinderen neemt sinds 2000 geleidelijk af. Voorliggende visie op speelvoorzieningen is voornamelijk gericht op kinderen.

Door de toenemende groep ouderen is het ook van belang om 'speelvoorzieningen' voor ouderen te onderzoeken (zie hoofdstuk 5).

2.3 Beleid

De gemeente Ameland heeft diverse beleidstukken welke van belang zijn voor de ontwikkelingen van speelvoorzieningen op het eiland. Hieronder worden voor de speelvoorzieningen relevant gemeentelijke beleid en stukken aangehaald.

Structuurvisie 2011

In de structuurvisie staat dat de gemeente ervoor kiest om de bestaande ruimtelijk-functionele structuur als duurzame onderlegger te gebruiken voor de toekomst. Dit betekent dat bestaande functies zoveel mogelijk gehandhaafd blijven op hun huidige locatie. Daarnaast zijn per dorp ontwikkelingsgebieden aangewezen, welke dienen als input voor deze visie.

Integraal jeugdbeleid 2017

De centrale doelstelling van het jeugdbeleid is dat zinvolle en gezonde vrijetijdsbesteding bijdraagt aan de ontwikkeling en vorming van jongeren. Daarnaast draagt een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod bij aan de leefbaarheid van het dorp.

Sport draagt ook bij aan de gezondheid. De gemeente stimuleert dat alle jongeren deelnemen aan activiteiten op sportief en cultureel gebied.

In de visie staan een aantal acties benoemd. De relevantie actie voor speelvoorzieningen is: Jongeren groeien op in een stimulerende en veilige omgeving waarin zij zich sociaal, sportief en cultureel kunnen ontplooien en geen overlast veroorzaken.

Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2022-2026

Eén van de speerpunten van het gezondheidsbeleid is 'Gezond gewicht en gezonde leefstijl'. Sport en spel draagt bij aan de gezondheid.

Inclusieve agenda gemeente Ameland 2023

Ameland wil een gemeente zijn voor mensen met én zonder beperking of kwetsbaarheid; een inclusieve gemeente. Om dit te bereiken zijn er vier thema's van belang:

- Gelijkheid: gaat het beleid om gelijke rechten?
- Autonomie: zorgt het beleid voor zelfstandigheid?
- Solidariteit: zorgt het beleid voor meer verbondenheid in de samenleving?
- Participatie: zorgt het beleid ervoor dat iedereen kan meedoen?

2.4 Conclusie

Ameland is een toeristisch eiland en trekt jaarlijks veel bezoekers. Omdat het eiland een beperkte oppervlakte heeft is goed ruimtelgebruik van belang en wordt de huidige structuur als basis voor ontwikkeling gebruikt. Belangrijk is dat de gemeente voor de inwoners openbare voorzieningen faciliteert. Inwoners dienen gestimuleerd te worden met sport- en speelmogelijkheden in hun omgeving.

3. Spelen op Ameland

3.1 Typen speelplaatsen

Kinderen spelen niet alleen op locaties die specifiek zijn ingericht als speelplaats. Over het algemeen worden drie typen speelplaatsen onderscheiden:

- **Formele speelplaats**: exclusief ingericht als speel-, sport- of ontmoetingsruimte.
- **Informele speelplaats**: een ruimte die aanleiding geeft tot spelen, zonder dat deze is voorzien van specifieke voorzieningen.
- **Natuurlijke speelplaats**: ruimte voor natuur en groen, bijvoorbeeld door ruigte, bosjes, reliëf, heuvels, boomstammen en water.

Op Ameland zijn veel informele en natuurlijke speelplaatsen aanwezig in de natuurgebieden, duinen, strand en polder. Deze ruimten zijn openbaar toegankelijk en worden goed beheerd omdat ze een belangrijk onderdeel vormen van het toeristische structuur op het eiland. Door de grote aanwezigheid van dit type speelplaats ligt de focus in deze visie op de formele speelplaatsen, dit is tevens de concrete vraag van de gemeente. Ook de kans voor meer sport/spel op het strand vormt geen onderdeel van deze visie omdat het geen gemeentegrond is en om tijdelijke voorzieningen gaat.

In deze visie ligt de focus op speelvoorzieningen gelegen op de formele speelplaatsen op Ameland. Het gaat in deze visie om de speelvoorzieningen die in beheer zijn van de gemeente. Dit betekend dat ook de schoolpleinen meegenomen zijn. De gemeente doet de controles op deze speelplaatsen omdat er na schooltijd ook gebruik van wordt gemaakt. Tijdens schooltijd zijn ze niet toegankelijk. De gemeente controleert ook de speeltuinen van kinderdagverblijven, maar deze zijn niet openbaar toegankelijk en dus geen onderdeel van deze visie.

Naast de formele speelplaatsen, die de gemeente beheert, zijn er diverse speelplaatsen aanwezig op de vakantieparken/recreatieve voorzieningen op het eiland. Hoewel deze soms gebruikt kunnen/mogen worden door de inwoners vormen ze geen onderdeel van deze visie omdat het geen openbare voorzieningen zijn. Daardoor kunnen ze niet als structurele basis dienen voor de kinderen op het eiland.

3.2 Het huidige aanbod

De basis voor deze visie vormt het bestaande aanbod van speelvoorzieningen. Zoals in de structuurvisie is benoemd, vormt de bestaande ruimtelijk functionele structuur de onderlegger voor de toekomst. Ten behoeve van voorliggende visie is het huidige aanbod geanalyseerd.

Het aanbod aan voorzieningen is geanalyseerd (kwaliteit, kwantiteit, diversiteit en doelgroepen), hierbij is tevens een analyse uitgevoerd op de spreiding binnen de dorpen en over het eiland.

Op basis van het bestaande aanbod zijn sterktes, zwaktes, kansen en bereidingen geïdentificeerd (zie onderstaande figuur). Algemeen kan gesteld worden dat de kwaliteit en kwantiteit van het aanbod goed is, maar dat er weinig diversiteit aanwezig is en de voorzieningen traditioneel zijn. Hierdoor worden niet alle doelgroepen gelijkwaardig bediend. Er liggen met name kansen voor de grotere speelvoorzieningen, omdat dit locaties zijn waar meer beleving toegevoegd kan worden.

Sterktes
- Kwantiteit en spreiding van het aanbod (zowel binnen de dorpen als verspreiding over de dorpen)
- Kwaliteit; goede voorzieningen en goed onderhouden
- Speeltoestellen scholen zijn openbaar toegankelijk (vergroot het aanbod)
- De voorzieningen hebben een sterke ontmoetingsfunctie

Zwaktes
- Weinig diversiteit in aanbod (veel dezelfde speeltoestellen)
- Veelal kleinschalige voorzieningen voor een specifieke (jongere) doelgroep
- Geen voorzieningen voor volwassenen
- Traditioneel ingericht

Kansen
- “Specials”; grotere speelplekken om elkaar te ontmoeten met ‘bijzondere’ speeltoestellen
- Bij een uitbreiding van een dorp moet er ruimte zijn voor groen/spelen
- Koppeling sport (sporten op het strand), meerwaarde voor toeristen
- Slechtweervoorziening (harde wind) als het strand en de duinen slecht toegankelijk zijn (bij speelbos/ de Vleijen)

Bedreigingen
- Aandachtspunt is de borging van speelvoorziening bij nieuwbouw (BOR/LIOR)
- Sporten op het strand in stand houden; “levend strand”
- Toename schermgebruik kinderen; sluit het aanbod nog aan?
- Grondeigenaarschap (niet alle gronden zijn van de gemeente). Sommige openbare gronden zijn in eigendom SBB en RWS.

4. Classificatie speelplaatsen

4.1 Classificering formele speelplaatsen

Niet elke speelplaats is hetzelfde. Door jantje Beton worden drie typen speelplaatsen geclassificeerd (zie onderstaande tabel). Deze type speelplaatsen voorzien elk in een andere behoefte (doelgroep) en hebben een ander verzorgingsgebied. Voor de classificatie van de speelplaatsen zijn de normen van Jantje Beton als basis gebruik. Deze zijn, waar nodig, aangepast op de context van Ameland.

	LEEFTIJD	REFERENTIENORM	LOOPAFSTAND
A	13-18 jaar	1 speelplek (750 m²) per 100 kinderen (7,5 m² per kind)	Op 1.000 meter vanaf de woning
B	7-12 jaar	1 speelplek (500 m²) per 75 kinderen (6,7 m² per kind)	Op circa 400-600 meter vanaf de woning
C	0-6 jaar	1 speelplek (200 m²) per 50 kinderen (4 m² per kind)	Op loopafstand (200 meter) vanaf de woning

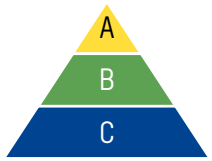
De classificatie dient zo gelezen te worden als een Pyramide, met C als basis, dan B en ten slotte A. Een A speelvoorziening bevat ook elementen/kenmerken van B en C speelvoorzieningen. En een B speelvoorzieningen van C.

Spreiding speelplaatsen Ameland

De C speelplaatsen bevinden zich op wijk/buurtniveau en vormen de basis van het aanbod. Hier is het grootste aanbod van. Deze speelplaatsen dienen een gelijkmatige spreiding te hebben binnen het dorp, zodat alle kinderen voorzien worden.

De B speelvoorzieningen bevinden zich op dorpsniveau, elk dorp dient minimaal één grotere speelvoorzieningen te hebben met een aanbod voor diverse doelgroepen.

De A speelvoorzieningen zijn bovenlokale speelvoorzieningen; deze bieden bijzondere speelervaringen. Dit type speelplaatsen hebben een eiland-brede reikwijdte. Door de langgerekte vorm van Ameland is het niet wenselijk om één centrale A speelplaats te hebben. Daarom dienen er minimaal twee te zijn op het eiland; één aan de westkant die voornamelijk Hollum en Ballum voorziet en één aan de oostkant die voornamelijk Nes en Buren voorziet.

A. Eiland
B. Dorp
C. Wijk/buurt

Voorzieningen speelplaatsen Ameland

De diverse typen speelplaatsen op het eiland voorzien in andere doelgroepen en hebben daardoor een ander type voorzieningen nodig.

A. Op het eiland zijn idealiter minimaal twee bovenlokale speelvoorzieningen. Dit zijn sport- en ontmoetingsplekken waar specifiek aandacht dient te zijn voor oudere kinderen/jongeren (naast jongere doelgroepen). Er moet ruimte zijn voor skaten, balspellen en kletsen/ontmoeten. Daarnaast bieden de bovenlokale speelvoorzieningen ruimte voor spelen van volwassenen/ouderen, bijvoorbeeld sporttoestellen en hardlopen. Ook dienen er voorzieningen te zijn voor doelgroepen die niet spelen; toekijkers (bankjes, rustplekken etc.).Hierdoor wordt het een ontmoetingsplek voor de inwoners van het eiland.

B. Per dorp dient minimaal 1 speelplaats te zijn voor oudere kinderen met doe-speelvoorzieningen; met ruimte voor balsport, avontuurlijke materialen en/of parcours. Ook dienen hier voorziening(en) te zijn voor mindervaliden.

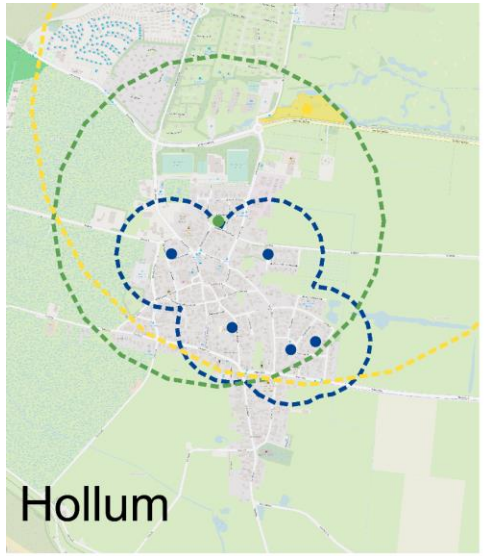
C. Op lokaal (wijk/buurt) niveau zijn er kleinschalige speelplaatsen. Deze kenmerken zich door kleine speelelementen, een bankje voor ouders en een zichtbare locatie. Deze speelplaatsen dienen in zekere zin gelijkwaardig aan elkaar te zijn om zo bij te dragen aan de gelijke kansen, zoals aangegeven in de inclusieve agenda.

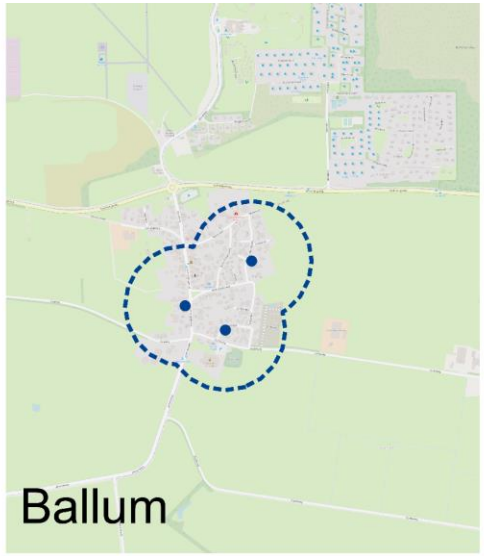
4.2 Aanbod op Ameland

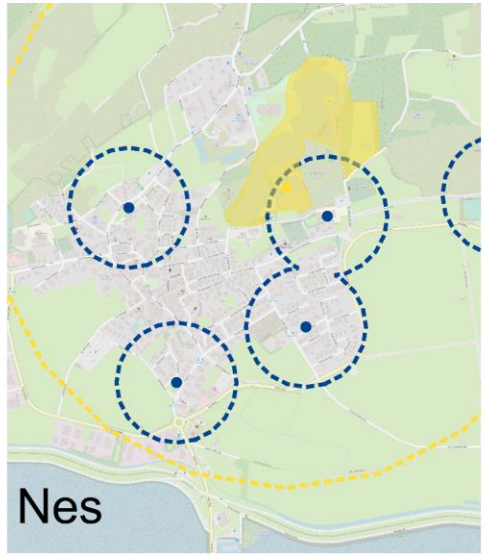
De spreiding van de speelplaatsen op Ameland (zie afbeelding volgende pagina) laat zien dat het aanbod goed verdeelt is. De locaties waar kinderen wonen, de dorpen, zijn voorzien van een goed aanbod aan C speelplaatsen. Het aanbod B speelplaatsen is minder goed. Alleen in Hollum bevindt zich op dit moment een B speelplaats, in Ballum, Buren en Nes mist deze. De A speelplaatsen zijn gelegen op strategische plekken en voorzien daarmee een groot aantal kinderen. Door de vorm van het eiland is het echter lastig om voor alle kinderen een A speelplaats op ca. 1.000 meter afstand te faciliteren. Voornamelijk Ballum ligt op grote afstand van de A voorzieningen, het creëren van een grotere B speelplaats kan een manier zijn om de kinderen te voorzien in goed aanbod.

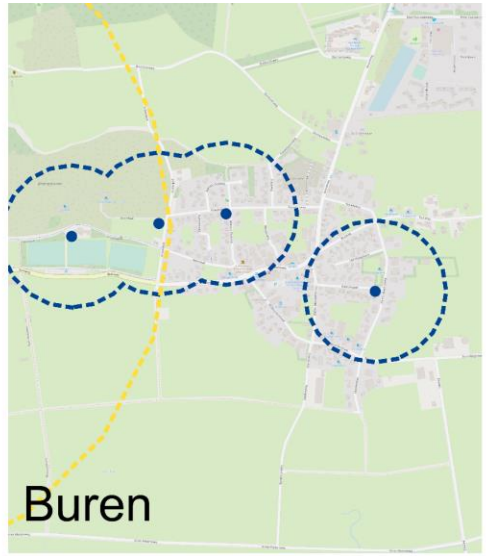
Het speelbos in Hollum is een bijzonder geval. Deze ligt buiten de dorpen, is groot en heeft voornamelijk speelvoorzieningen voor kleinere kinderen. Het speelbos is een populaire locatie voor toeristen en eilanders en voldoet aan de vraag. Voor het speelbos wordt uitgegaan van een ‘normale’ vervangingsopgave.

Huidige speelvoorzieningen

Speelplaatsen

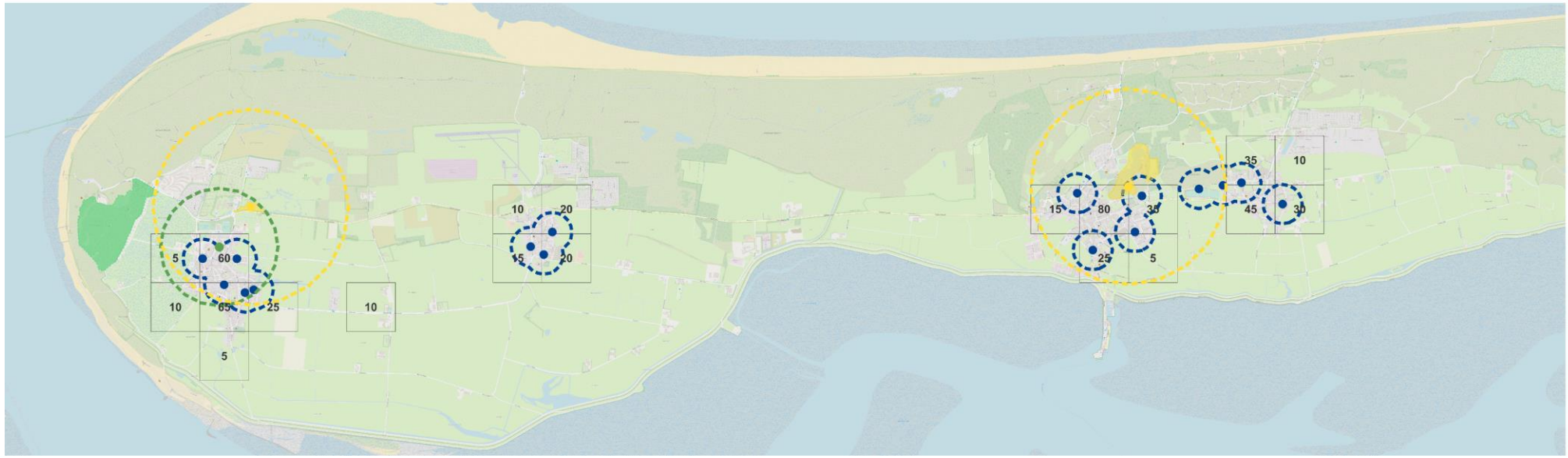
- A: Eiland
- Loopafstand 1000 m
- B: Dorp
- Loopafstand 600 m
- C: Wijk/Buurt
- Loopafstand 200 m

Hollumerbos

De Aanleg en De Vleijen

CBS 500x500

Aantal kinderen

5. Trends en ontwikkelingen

De speelvoorzieningen dienen mee te ontwikkelen met de veranderende vraag van de gebruikers. Als de voorzieningen niet aansluiten op de vraag worden ze niet/minder gebruikt en vormen ze geen plekken voor ontmoeting, maar onaantrekkelijke speelplekken. De trends en ontwikkelingen vormen één van de bouwstenen van deze visie. Het is belangrijk dat de trends en ontwikkelingen geüpdatet worden mits dit noodzakelijk is.

1. Plekken met bijzondere beleving en ruimte voor eigen invulling en fantasie in trek

Avontuurlijk spelen is de belangrijkste trend. Het gaat over spelen met hoogteverschillen, schuilplekken, losse elementen en groene/blauwe inrichting zonder veel statische speeltoestellen. Hierdoor kunnen kinderen hun fantasie en creativiteit kwijt.

Koppelkans: groen/blauwe (natuurlijk ingericht: gras, weide bomen en water) speeltuinen hebben een positief effect op biodiversiteit en waterberging en infiltratie (wadi).

2. Speelvoorzieningen voor oudere doelgroepen

Naast speeltoestellen voor kinderen komen er ook steeds meer voorzieningen voor volwassenen. De focus ligt dan meestal op sport en bewegen. Zo komen er steeds meer fitnesstuinen welke een sport- en ontmoetingsplek zijn voor volwassenen. Ook worden voorzieningen op openbare speelterreinen steeds vaker gebruikt voor bijvoorbeeld bootcamplessen.

Een andere ontwikkeling zijn beweegtuinen voor senioren. Een beweegtuin stimuleert senioren om regelmatig, op ongedwongen manier en met plezier te bewegen. Tegelijkertijd laten oefeningen zich direct vertalen naar het beter functioneren in het dagelijks leven.

3. Gebruik van natuurlijk en circulair materiaal

Bij natuurlijk spelen speel je met materialen uit de natuur, zoals zand, takken en kiezels. Het is wetenschappelijk bewezen dat kinderen in een natuurlijke omgeving meer bewegen. Daarnaast ervaren kinderen op een natuurlijke speelplek een groter gevoel van vrijheid en neemt het vermogen toe om nieuwe dingen te ontdekken, zich te verwonderen en het ontwikkelen van creatief spel. Ten slotte is de impact van circulair en natuurlijk materiaal lager op het klimaat. Specifiek voor Ameland betekent dit dat de speelplaatsen passen bij de omgeving/het eiland. Denk aan verhoging en natuurlijke/inheemse beplanting. Bij circulair materiaal dient ook beheer en onderhoud aandacht te krijgen.

4. Samen met de omgeving/bewoners

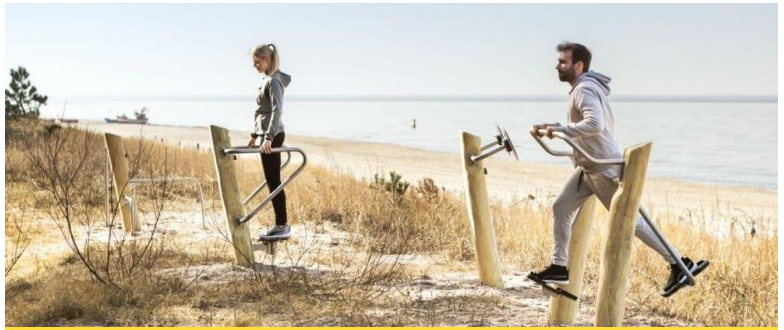
De inwoners weten het beste wat goed is voor hun buurt. Het is van belang om de behoefte van de doelgroep/buurt en de mogelijkheden te onderzoeken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het buurtgevoel (vooral in bedenk, ontwerp én beheerfase).

5. Meer kinderen spelen nooit buiten en meer kinderen spelen elke dag buiten

Het klinkt tegenstrijdig maar een toenemende groep kinderen speelt nooit buiten en een toenemende groep speelt elke dag buiten. 1 op de 5 kinderen speelt elke dag buiten en 1 op de 6 kinderen doet dat nooit. Vooral kinderen tussen de 6 en 12 jaar zoeken vaak de buitenlucht op, oudere kinderen doen dat minder. Dit heeft voornamelijk te maken met volle agenda's en digitale sociale media. Het kan dus lonen om specifiek in te zetten op speelvoorzieningen voor oudere kinderen.

1 & 3 Bijzondere beleving in een natuurlijke omgeving

2. Spelen/bewegen voor oudere doelgroepen

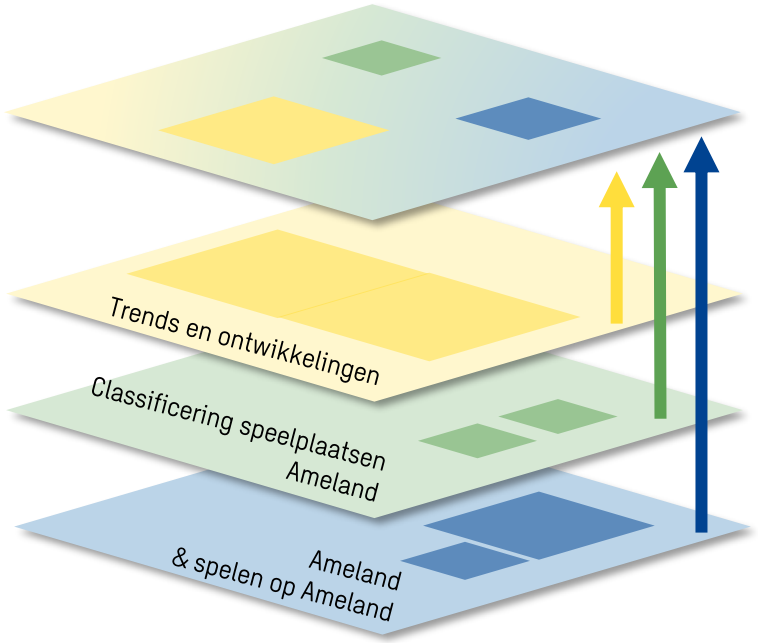

5. Oudere kinderen stimuleren voor bewegen

6: Het kader: Uitganspunten spelen

In de vorige hoofdstukken (2, 3, 4 en 5) zijn de relevante uitganspunten ontwikkelingen voor de uitwikkeling van het spelen op Ameland benoemd. Deze uitganspunten en ontwikkelingen vormen samen het kader voor de visie en geven daarmee richting aan de ontwikkeling van het spelen. Door het vaststellen van het kader kan een doorkijk gegeven worden voor het spelen op Ameland. In het volgende hoofdstuk de visie op spelen genoemd.

Het kader

6.1 Algemene uitganspunten

- Alle bewoners worden gesimuleerd en gefaciliteerd om buiten te sporten en bewegen. Er dient specifiek aandacht te zijn voor de groeiende groep ouderen op het eiland.
- Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de beperkte ruimte door aan te sluiten op de bestaande structuur van speelplaatsen. De uitzondering hierop vormen dorpsuitbreidingen.
- Focus op natuurlijk/avontuurlijk spelen. Hierbij wordt ook gekeken naar koppelkansen met klimaatadaptatie.

6.2 Uitganspunten per type speelplaats

A. **Eiland:** Op het eiland zijn twee grote speelplaatsen. Deze kenmerken zich door:
   - Bijzondere belevingen
   - Voorzieningen voor alle doelgroepen, kinderen, jongeren, volwassen en ouderen
   - Focus op spelen, sporten en ontmoeten

B. **Dorp:** Elk dorp heeft minimaal één B speelplaats. Deze kenmerkt zich door:
   - Doe-speelvoorzieningen
   - Voorzieningen voor jonge en oudere kinderen
   - Voorzieningen voor mindervaliden

C. **Wijk/Buurt:** Per dorp is een dekkende spreiding aan C speelplaatsen. Deze kenmerken zich door:
   - Kleinschalige speelvoorzieningen, met ruimte voor ontmoeten
   - Focus op jongere kinderen
   - Een zekere mate van gelijkwaardigheid

Referentie A speelplaats: Alkmaar

Referentie B speelplaats: Veenendaal Oost

Referentie C speelplaats: Rotterdam

7. Visie: spelen Ameland

In dit hoofdstuk wordt de visie op de diverse typen speelplaatsen en -voorzieningen op Ameland gegeven. Naast een analyse van de kwantiteit en kwaliteit worden er acties geïdentificeerd die richting geven aan de ontwikkeling. Als basis voor dit hoofdstuk dient de kaart op pagina 11.

7.1 Ontwikkeling speelplaatsen

A Speelplaatsen (eiland)

Kwantiteit

Op het eiland zijn twee A speelplaatsen; De Aanleg (Hollum) en De Vleijen (Nes). Dit aanbod is voldoende om voor ieder kind op Ameland binnen ca. 1 km te voorzien in speelvoorzieningen van dit niveau. Enkel Ballum ligt op verder van deze speelplaatsen.

Kwaliteit

Op dit moment is de kwaliteit van het aanbod op beide speelplaatsen onvoldoende. De Vleijen heeft een divers aanbod, maar dit is deels verouderd. Daarnaast zijn er problemen met de waterkwaliteit, waardoor de bijzondere belevingen op deze locatie (als een zwemplas) niet op orde is. De zwemplas en de voorzieningen dienen daarom aangepakt te worden, hiervoor loopt al een apart traject.

Bij de Aanleg is sprake van een divers aanbod aan speelvoorzieningen. Deze hebben echter geen samenhang, omdat ze verspreid liggen, en geven weinig ruimte voor fantasie of creativiteit. De Aanleg is op dit moment als voorkeurslocatie in beeld om een pumptrackbaan te realiseren, hiermee wordt een bijzondere beleving toegevoegd aan het gebied. Deze locatie is geschikt omdat het past binnen de bestaande structuren en de speelplaats behoefte heeft aan een bijzondere beleving. De diversiteit tussen de Vleijen en de Aanleg is goed, waarbij de één meer focus heeft op water en de andere op skaten. Voor beide gebieden is het wenselijk om de interne samenhang en aansluiting met de omgeving/dorp te verbeteren.

Actie: De kwantiteit van het aanbod is voldoende, wel kan het realiseren van een B speelplaats in Ballum ervoor zorgen dat ook dit dorp goed bediend wordt (zie hierna). Als actie voor de kwaliteit is het toevoegen/versterken van bijzondere belevingen bij De Vleijen en De Aanleg van belang. Voornamelijk De Aanleg is op dit moment nog geen ‘ontmoetingsplek’ voor diverse leeftijdsgroepen op het eiland. Er dient op beide locaties aandacht te zijn voor avontuurlijk spelen. Mogelijkheden voor ‘volwassen’ speeltoestellen dienen onderzocht te worden als hier vraag naar is.

B Speelplaatsen (dorp)

Kwantiteit

Er dient minimaal één B speelplaats per dorp te zijn. De kwantiteit van B speelvoorzieningen is op dit moment nog niet op orde. Er is op dit moment slechts één speelvoorziening welke de kenmerken heeft van een B voorziening (op de A speelplaatsen na). Dat is de Reddingbootweg in Hollum. Deze ligt echter, ten opzichte van de grootste populatie kinderen, wat excentrisch. Er is geen aanleiding om deze speelvoorziening af te waarderen, tijdens vervangingsmomenten kan gekeken worden naar passende voorzieningen voor deze locatie.

Voorgesteld wordt om een aantal speelplaatsen uit te breiden met voorzieningen die passen bij een B speelplaats. Hierbij willen we, zoals de structuurvisie aangeeft, uitgaan van de bestaande speelplaatsen. Per dorp is gekeken naar de beste locatie hiervoor. Hierbij is gekeken naar: woonplaats kinderen, dorpsuitbreidingen, beschikbare ruimte en ligging ten opzichte van andere speeltuinen. Dit leidt tot het volgende:

- Kekelburen, Hollum: Deze speelplaats is ca. 500 m² en ligt in het meest kinderrijke gebied van het dorp nabij de dorpsuitbreiding. Daarnaast is het een logische locatie aan de andere kant van het dorp dan De Aanleg (A speelplaats). Hierdoor hebben de kinderen altijd een ‘grotere’ speelplaats in de buurt.
- Douwe Klipweg, Ballum. Deze speelplaats is ca. 800 m². De locatie ligt gunstig ten opzichte van de dorpsuitbreiding en waar de kinderen wonen. Daarnaast is er genoeg ruimte op de locatie aanwezig om voorzieningen toe te voegen.
- Fostaland, Nes: Deze speelplaats is ca 2.000 m² en daarmee ruim genoeg om voorzieningen toe te voegen. De locatie ligt aan de zuidkant van het dorp. De Vleijen (A speelplaats) ligt aan de noordkant van het dorp. Hierdoor is er een goede spreiding waardoor alle kinderen goed bedient worden. Daarnaast ligt de locatie gunstig ten opzichte van dorpsuitbreiding.
- Vrijewilpad, Buren: Deze locatie is ca. 1.000 m². Qua ruimte is dit de meest geschikte locatie. Echter, de ligging is niet optimaal. De locatie ligt aan de rand van het dorp, niet nabij de grootste concentratie kinderen. Door enkel te focussen op oudere doelgroepen op deze locatie is hij toch geschikt. Een goed alternatief is om te kijken of bij de dorpsuitbreiding ruimte is voor een B speelplaats.

Het aanbod B speelplaatsen is op dit moment onvoldoende. Door te focussen op uitbreiding bij de vier hierboven genoemde speelplaatsen ontstaat is elk dorp voldoende aanbod met een logische spreiding, terwijl gebruik gemaakt wordt van de bestaande structuren.

Kwaliteit

Zoals in de vorige paragraaf is vermeld is het aanbod B speelplaatsen nog niet voldoende. Ook de kwaliteit van het aanbod is dus nog niet op orde. De vier aanwezen locaties verschillen van grootte (500, 700, 1.000 en 2.000 m²). Dit beïnvloed ook de kwaliteit van het aanbod dat geboden kan worden op deze locaties. Bij de kinderen (tussen de 9 en 12 jaar) op het eiland is, via kinderparticipatie, opgehaald aan welke speelvoorzieningen zij behoefte hebben. Dit is de doelgroep die gebruik maakt van de B speelvoorzieningen. Er blijkt voornamelijk vraag te zijn naar doe-speelvoorzieningen waar kinderen actief kunnen spelen. De focus ligt hierbij op balsporten, maar ook trampolines en een kabelbaan komt vaak terug. Daarnaast is behoefte aan natuurlijk spelen, door meer groen en combinatie met water (bijvoorbeeld een wadi). Ook is er vraag naar een beschutte plek, zoals een huisje of boomhut. Bij de kleine speelplaatsen kan een basketbalpaal, beschutte plek en natuur aangelegd worden. Bij grotere speelplaatsen is ruimte voor een voetbalveld (pannakooi) en/of kabelbaan.

Ten slotte dient een B speelvoorziening toegankelijk te zijn voor mindervaliden. Dat kan een mindervalidenschommel of rolstoeltoegankelijk speelhuisje zijn. Ook dient het gebied bereikbaar te zijn voor mindervaliden en zijn er rustplekken/bankjes nodig.

Actie: Op dit moment zijn er eigenlijk geen B speelplaatsen op het eiland (één in Hollum op een onlogische locatie). Het is de wens om per dorp één B speelplaats te hebben. In deze paragraaf zijn een viertal speelplaatsen aangewezen welke kansrijk zijn om verder door te ontwikkelen tot B speelplaatsen. De actie is om deze speelplaatsen uit te breiden met voorzieningen zoals hierboven vermeld.

C Speelplaatsen (wijk/buurt)

Kwantiteit

De huidige hoeveelheid en spreiding van het aanbod C speelplaatsen is goed op orde. De meeste dorpen tonen een goede spreiding waardoor de grootste groep kinderen bediend wordt binnen 100 meter van hun huis. Er zijn twee locaties welke profijt kunnen hebben van een uitbreiding:

- In het noorden van Buren woont een aantal kinderen buiten de 200 meter cirkel van een C speelplaats. Daarnaast is de dorpsuitbreiding hier gepland, waardoor dit aantal kinderen kan groeien. Het ligt voor de hand om te kijken of hier een speelplaats toegevoegd kan worden.
- Het centrale gebied van Nes heeft op dit moment geen speeltuin. Hoewel hier wel kinderen wonen. Het toevoegen van een speelplaats op deze locatie is kansrijk.

Naast het aanbod in de huidige dorpsstructuren is ook gekeken naar de toekomstige bouwontwikkelingen .In Hollum, Buren en Nes zijn relatief grote dorpsuitbreidingen gepland op de structuurvisiekaart. Met name in Hollum en Buren, en in minder mate Nes, liggen de dorpsuitbreidingen buiten de 200 meter van bestaande C speelplaatsen. Het is wenselijk om te kijken of speelvoorzieningen een plek te geven in de uitbreidingen.

Kwaliteit

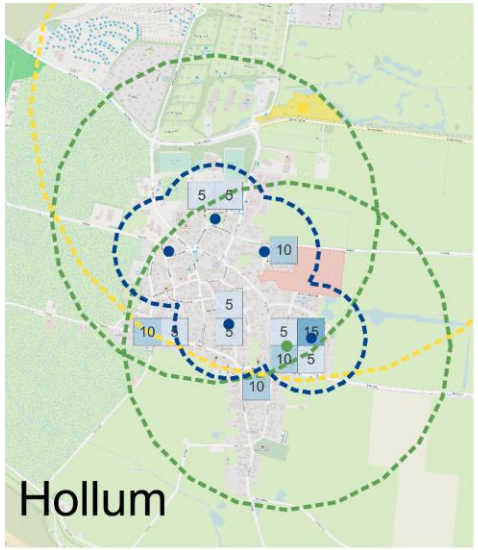
De kwaliteit van het huidige aanbod is voldoende. De speelplaatsen zijn over het algemeen gelijkwaardig aan elkaar, wat past binnen de inclusieve agenda van Ameland (gelijkwaardigheid). Het aanbod daagt echter niet echt uit. Er is weinig ruimte voor fantasie en creativiteit. Ook wordt weinig gebruik gemaakt van de omgeving, natuur en natuurlijke materialen. Het heeft geen grote urgentie om het aanbod direct aan te passen. Bij vervanging van speeltoestellen dient ingespeeld worden op trends en ontwikkelingen zoals materiaalgebruik, connectie met de natuur en omgeving en meer beleving.

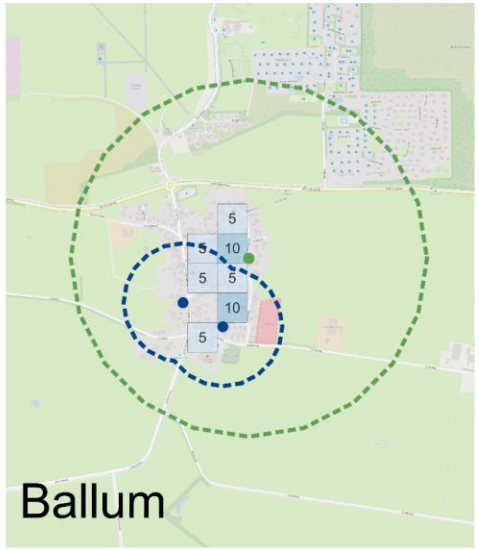
Actie: Op dit moment is er een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod aan C speelplaatsen. Bij dorpsuitbreiding dient gekeken te worden naar een uitbreiding van het netwerk. Ook de kwaliteit van het aanbod is voldoende, maar sluit niet helemaal meer aan bij de huidige trends en ontwikkelingen. Bij vervanging dient gekeken te worden naar meer connectie met de natuur, natuurlijke materialen en meer beleving. Zie hiervoor hoofdstuk 5 trends en ontwikkelingen.

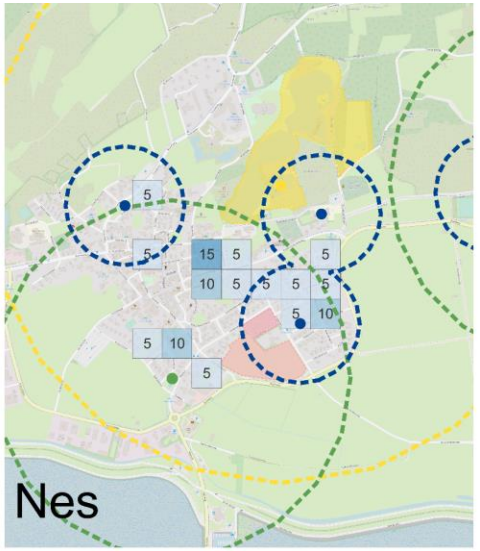

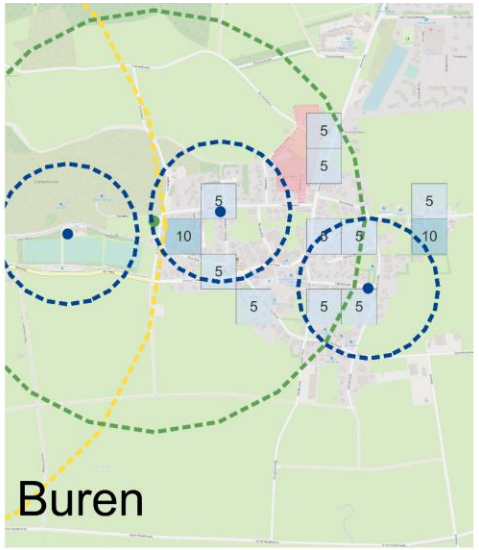
Typische C speelplaats op Ameland (‘t Skottepâd, Ballum)

Visiekaart speelvoorzieningen

Speelplaatsen
- A: Eiland
- Loopafstand 1000 m
- B: Dorp
- Loopafstand 600 m
- C: Wijk/Buurt
- Loopafstand 200 m

- Hollumerbos
- De Aanleg en De Vleijen
- Dorpsuitbreidingen

CBS 500x500
- Aantal kinderen

CBS 100x100
- Aantal kinderen

7.2 Burgerinitiatieven

De inwoners weten het beste wat goed is voor hun buurt. Het is van belang om de behoefte van de doelgroep/buurt en de mogelijkheden te onderzoeken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het buurtgevoel (vooral in initiatief, ontwerp én beheerfase).

Als het gaat om onderwerpen die de leefwereld van jongeren raken, wil gemeente Ameland dat het beleid van de gemeente zo goed mogelijk aansluit bij de ideeën van jongeren. Gemeente breed wordt er gewerkt aan burgerparticipatie. Jongerenparticipatie is hier een onderdeel van. Participatie is één van de vier pijlers van de inclusieve agenda Ameland.

De gemeente staat open voor initiatieven die vanuit de samenleving komen. Initiatieven kunnen bij de gemeente aangegeven worden en dan zal per aanvraag gekeken worden of het initiatief gesteund kan worden. Voorbeelden van initiatieven vanuit de samenleving op het eiland zijn de pumptrackbaan, welke door een basisschoolleerling geïnitieerd is en het Kruimeltjesspoor in Ballum, welke een samenwerking tussen Staatsbosbeheer en lokale vrijwilligers is.

Actie: Ideeën zijn welkom. De gemeente stelt zich faciliterend op en voorziet in de basisstructuur van speelvoorzieningen. Mocht er vanuit de samenleving vraag zijn naar extra voorzieningen dan zal er samen met de initiatiefnemers gekeken worden naar de mogelijkheden. Er wordt dan beoordeeld of het initiatief past binnen de het raamwerk van deze visie, waarbij de uitgangspunten uit hoofdstuk 6 en hoofdstuk 7 als vertrekpunt gelden en ontwikkelingen op het eiland. Gedacht kan worden aan ‘spelen/bewegen’ voor volwassenen, hardlooproutes en thematische /beleef voorzieningen.

7.3 Beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen is een gemeentelijke taak. De gemeente is verantwoordelijk voor veiligheid met jaarlijkse inspectie en noodzakelijke reparaties. Daarnaast is er budget voor de cyclus van onderhoud en vervanging. Vaak te combineren met regulier groen onderhoud (speelaanleidingen).

Wet- en regelgeving

Alle speeltoestellen in de openbare ruimte moeten voldoen aan de WAS (Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen)

- Definitie volgens de NEN 1176: Toestellen en structuren, met inbegrip van componenten en constructieve onderdelen, waarmee of waarop kinderen binnen of buiten kunnen spelen, individueel of gezamenlijk, volgens hun eigen spelregels of beweegredenen, die altijd kunnen worden gewijzigd.

Een speelaanleiding hoeft niet gekeurd te worden:

- Volgens de NEN 1176 normen.
- Wel 1.5 meter obstakelvrije ruimte om het object heen

Verschil speeltoestel en speelaanleiding: een speeltoestel is bewerkt en/of in elkaar gezet, een speelaanleiding is dat niet.

Actie: In deze visie is een aantal acties genoemd die richting geven aan de ontwikkeling van speelplaatsen en -voorzieningen op Ameland. Deze acties worden opgepakt op ‘natuurlijke momenten’, bijvoorbeeld wanneer er vervanging noodzakelijk is. Dit is mogelijk omdat er geen acute acties zijn, op de plannen voor de Vleijen en de pumptrackbaan.

8. Conclusies en aanbevelingen

We begonnen deze visie met de volgende tekst:

“Kinderen bereiden zich spelenderwijs voor op de toekomst. Al spelend kunnen ze zich sociaal, motorisch en cognitief ontwikkelen. Door meer vrijheid, groen en ruimte kunnen kinderen langer spelen, waardoor ze gelukkiger zijn.”

In deze visie is geschetst hoe het spelen op Ameland zich dient te ontwikkelen om het bovenstaande doel te bereiken. Hiervoor is gekeken naar het eiland, trends en ontwikkelingen en de meningen van de gebruikers en bewoners.

Conclusie

Het aanbod in speelplaatsen en – voorzieningen op Ameland is op dit moment redelijk goed op orde. Wel zijn er zowel op kwantiteit als kwaliteit verbeteringen mogelijk. Deze visie geeft richting aan de doorontwikkeling van het spelen op Ameland. Hieruit volgen een aantal acties/handvatten die sturen geven aan het door ontwikkelen van de speelplaatsen op (A) Eiland-, (B) Dorps- en (C) Buurt/Wijkniveau. Deze classificering is gebaseerd is op landelijke richtlijnen en zorgen voor voldoende kwalitatief aanbod voor alle kinderen op het eiland.

Naast het door ontwikkelen van een goed aanbod aan speelplaatsen is het van belang dat rekening wordt gehouden met huidige trends en ontwikkelingen op het gebied van spelen. Dit gaat voornamelijk over bijzondere belevingen, natuurlijk spelen en meer aanbod voor verschillende doelgroepen. Een andere manier om in te spelen op de lokale behoefte is het stimuleren van bewonersinitiatieven.

Aanbevelingen

Op basis van de visie doen wij de volgende aanbevelingen

- Upgraden A (Eiland) speelplaatsen:
  - De Aanleg, Hollum
  - De Vleijen, Nes
- Toevoegen B (Dorp) speelplaatsen op het eiland
  - Opwaarderen op natuurlijke momenten
- Meer ruimte voor avontuurlijk/natuurlijk spelen en inzetten op bijzondere belevingen
- Ruimte voor bewonersinitiatieven

De visie is gebaseerd demografische ontwikkelingen en trends van het moment van schrijven. Het advies is om de visie na 10 jaar te actualiseren (of eerder als hier aanleiding toe is). Dit zorgt dat de visie passend blijft bij demografische ontwikkelingen en trends.

Gemeente Ameland

Colofon

Titel	Visie spelen Ameland
Projectnummer	51012717
Documentnummer	-
Revisie	concept
Datum	23-02-2023

Auteur(s)	Jorrit Kootstra
	jorrit.kootstra@sweco.nl

Gecontroleerd door:	Hans Praamstra
Paraaf gecontroleerd:	

Goedgekeurd door:	Tim Verver
Paraaf goedgekeurd	

SWECO
Sweco Nederland
www.sweco.nl

Sweco Nederland
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
088 811 6600

Bijlage: Participatie kinderen

Tijdens de participatie op de basisscholen hebben de kinderen op diverse manier input geleverd voor de speelvoorzieningen. Ze hebben aangegeven wat zij leuk en belangrijk vinden. Hieronder volgt een overzicht van wat ze benoemd hebben.

Algemeen

- Meer bomen en planten
- Duurzaamheid
- Rookvrij
- Thematische speeltuinen
- Rustplekken/bankjes
- Voorzieningen voor mindervaliden
- Hondenpoepzakjes

A - speelplaatsen (Eiland)

- Kabelbaan
- Beschutte plek (huisje/boomhut etc.)
- Parcours
- Waterspelen
- Trampoline (springen)
- WC
- Dieren (kinderboerderij)

B - speelplaatsen (Dorp)

- Pannakooi/basketbal/korfbal
- Verhoging/toren
- Klimmuur
- Spelen met water
- Super Nova (draaischijf)

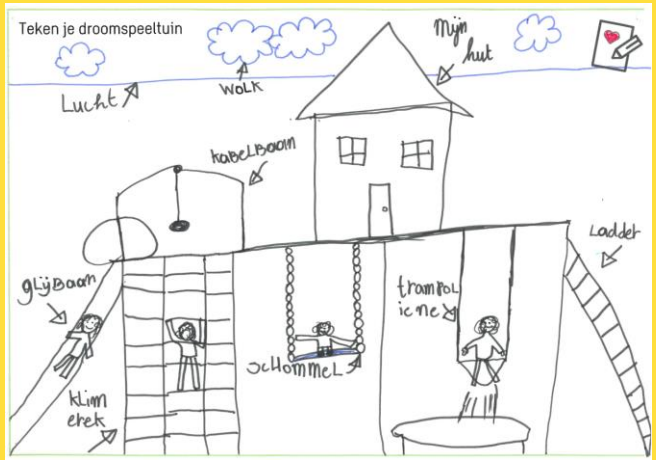
C - Speelvoorzieningen (Wijk/Buurt)

- Speeltoestellen
- Glijbaan
- Wipwap
- Zandbak

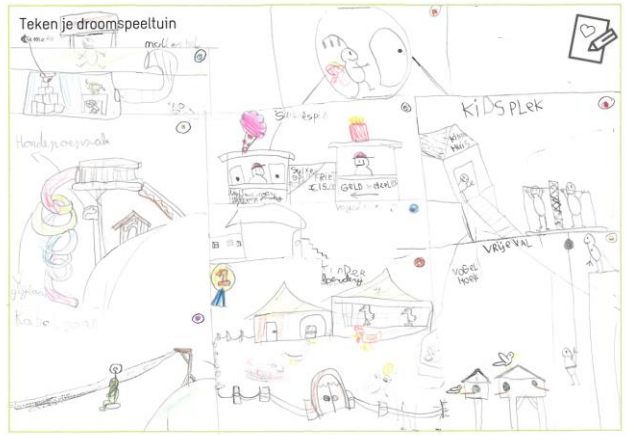
De Vleijen

Specifiek voor de Vleijen zijn de volgende zaken benoemd.

- Behoud kasteel
- Vissen
- Klimwand/parcours
- Thematische speelplaats (kasteel of vuurtoren)
- Kabelbaan niet over het water
- (uitkijk/klim)Toren
- Fontijn
- Stapstenen over het water
- Crosspark
- Plek om hutten te bouwen
- Kano's/waterfietsen
- Een eetkraam

Gemeente Ameland